

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard

Gemeente Sittard-Geleen

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)**

drs.ing. D.M.G. Keijers

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Sittard-Geleen

Titel: Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Status: eindversie

Datum: 13 oktober 2011

Auteur: *drs.ing. D.M.G. Keijers*

Projectcode: SITJA2

Bestandsnaam: RA2291_SITJA2.indd

Projectleider: drs.ing. D.M.G. Keijers

Projectmedewerkers: drs. G. Hensen, drs. G. Tichelman & drs. R. Ellenkamp

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 46614

Autorisatie: dr. M. Verhoeven

Bevoegd gezag: gemeente Sittard-Geleen

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Sittard-Geleen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 11 en 12 mei een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de aanleg van een bergbezinkbassin in Broeksittard (gemeente Sittard-Geleen). Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het al dan niet vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen.

Het plangebied ligt op de overgang van het plateau-landschap naar de vallei van de Roode Beek. Tijdens het veldonderzoek is één zuidwest-noordoost georiënteerde sleuf aangelegd met een lengte van circa 62 m en een breedte van circa 4,5 m. In de westelijke helft van de sleuf is een tweede vlak aangelegd. Uit het lengteprofiel blijkt dat het plangebied is opgebouwd uit verspoelde beekafzettingen of colluviale afzettingen. In deze afzettingen hebben zich poldervaaggronden gevormd. In het centrale deel van het plangebied ligt een klein 'kopje' waar een lichte vorm van bodemvorming is opgetreden.

Afgezien van twee greppels en een kuil uit de Nieuwe tijd zijn geen archeologische resten gevonden. Het plangebied was waarschijnlijk te nat voor bewoning. Ook de Romeinse weg die ten noorden en ten zuiden van het plangebied is aangetoond, is niet aangetroffen. Een eventuele overgang moet zich dus elders in de omgeving bevinden. Er wordt op basis van het proefsleuvenonderzoek dan ook geen behoudenswaardige vindplaats in het plangebied verwacht, waardoor vervolgonderzoek niet noodzakelijk wordt geacht.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Methoden	9
2.2 Geo(morf)ologie en bodem	9
2.3 Archeologie	9
2.4 Archeologische verwachting	11
3 Doel van het onderzoek	13
4 Methoden	14
5 Resultaten	15
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek	15
5.2 Archeologie	19
5.3 Besluit	21
6 Conclusies en aanbevelingen	22
6.1 Conclusies	22
6.2 Aanbevelingen	23
Literatuur	24
Gebruikte afkortingen	24
Verklarende woordenlijst	25
Overzicht van figuren, tabellen en (lossekaart-)bijlagen	25
Bijlage 1: Sporenlijst	26

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van de gemeente Sittard-Geleen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 11 en 12 mei 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de aanleg van een bergbezinkbassin in Broeksittard (gemeente Sittard-Geleen; figuur 1). Voor de gemeente Sittard-Geleen is een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld (Verhoeven & Ellenkamp, 2010). Volgens deze kaart geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen in droge landschappen. Uit de onmiddellijke omgeving zijn bovendien verscheidene waarnemingen bekend, waaronder een Romeinse weg. Naar aanleiding hiervan werd aanbevolen om deze mogelijke archeologische waarden/grondsporen door middel van proefsleuven te laten vaststellen (Hensen, 2011).

Voorafgaand aan de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Hensen, 2011). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek. Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het al dan niet vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zich tevens te richten op de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten.

Het veldwerk is uitgevoerd van 11 tot en met 12 mei 2011. De uitwerking vond plaats tussen 13 en 16 mei 2011. Tijdens het onderzoek is op een prettige wijze samengewerkt met de contactpersonen van de gemeente Sittard-Geleen (de heren R. Dreessen en G. Cox). Onderzoeksdokumentatie en vondstmateriaal zullen te zijner tijd worden overgedragen aan het depot van de provincie Limburg. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde geologische en archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in dit rapport beschreven (zie verklarende woordenlijst).

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Sittard-Geleen

Plaats: Broeksittard

Plangebied/ Onderzoeksgebied: plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard

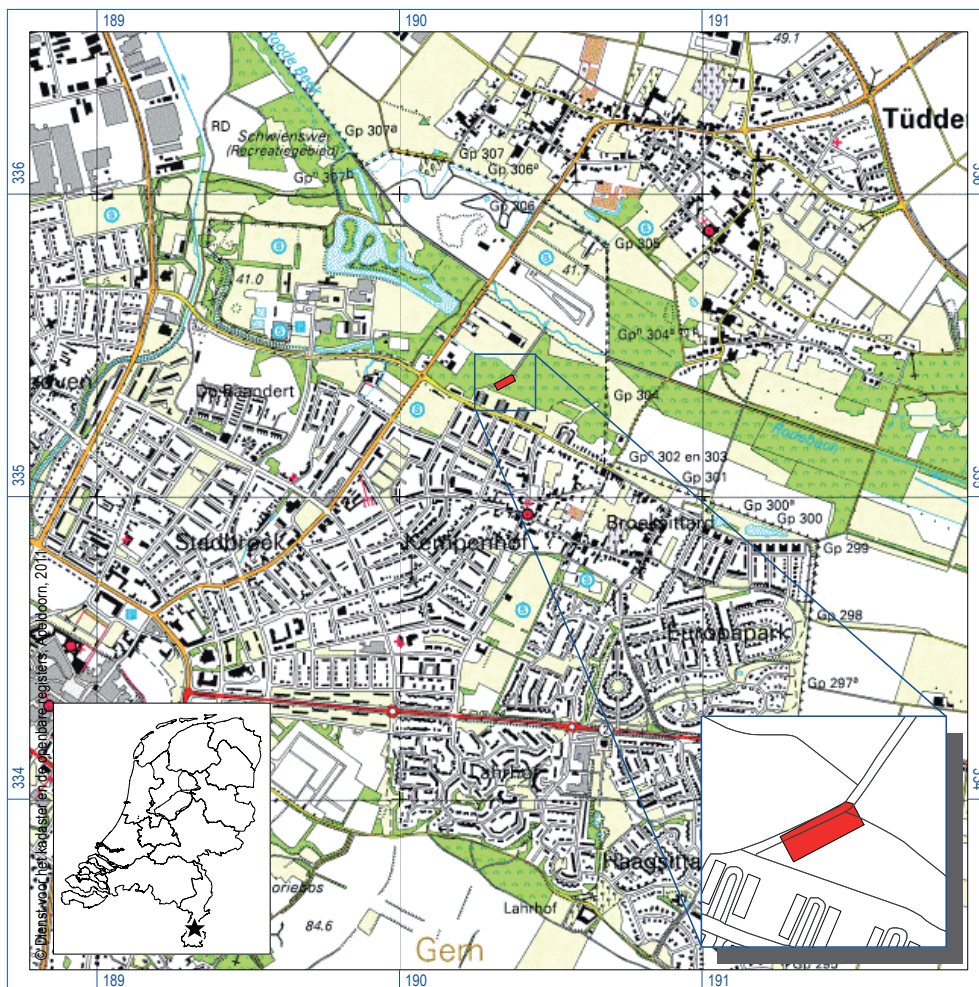
Oppervlakte plangebied: 63 x 20 m; 1260 m²

Centrumcoördinaten: 190.351/335.380

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 46614

Figuur 1. De ligging van het onderzoeksgebied (noordelijke deel: gearceerd; zuidelijke deel: ster); inzet: ligging in Nederland (ster).

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
 Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Geologische perioden			Archeologische perioden				
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk	Datering			
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr.	Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795		
			Nieuwe tijd	B	1650		
	A	1500					
	Vroeg Subatlanticum	0	Middeleeuwen	Laat	1250		
				Vol	1050		
				Vroeg	Ottoons	900	
					Karolingisch	725	
					Merovingisch laat	525	
					Merovingisch vroeg	450	
	Romeinse tijd	Laat	270				
		Midden	70 na Chr.				
		Vroeg	15 voor Chr.				
	Subboreaal	450 voor Chr.	IJzertijd	Laat	250		
Midden				500			
Vroeg				800			
Atlantisch	3700	Bronstijd	Laat	1100			
			Midden	1800			
			Vroeg	2000			
Boreaal	7300	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850			
			Midden	4200			
			Vroeg	4900/5300			
Preboreaal	8700	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450			
			Midden	8640			
			Vroeg	9700			
Pleistocene	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat		
		Allerød	11.500				
		Vroege Dryas	12.000				
		Bølling	12.500				
		Vroegste Dryas	13.500				
	Weichselien	Midden	Denekamp		30.500	Jong B	16.000
			Hengelo		60.000	Jong A	35.000
			Moershoofd		71.000		
	Vroeg Glaciaal	Laat	Odderade		114.000	Midden	
			Brørup				250.000
	Eemien	126.000					
	Saalien II	236.000					
	Oostermeer	241.000					
	Saalien I	322.000					
	Belvédère/Holsteinien	336.000					
	Glaciaal x	384.000					
	Holsteinien	416.000					
Elsterien	463.000						

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek dient om op basis van verschillende bronnen inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achter gelaten.

2.2 Geo(morf)ologie en bodem

Het plangebied ligt op de overgang van het plateau-landschap naar de vallei van de Roode Beek. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een daluitspoelingswaaier bedekt met dekzand of löss (Staring Centrum/RGD, 1989: code 5G5). Direct ten noorden (ca. 50 m) van het plangebied ligt een droogdal (code 2R3) en circa 150 m ten noorden van het plangebied ligt een laaggelegen beekdalbodem (code 3S4). De bodem in het plangebied wordt volgens de bodemkaart gekenmerkt door een poldervaaggrond in siltige leem, afgezet als colluvium in een dal (Stiboka, 1970: code Lnd6). Hoewel de grondwatertrap op de bodemkaart niet is weergegeven, komen in het plangebied poldervaaggronden voor die zijn gevormd onder nattere omstandigheden (Stiboka, 1970). Op historisch kaartmateriaal uit de 19e eeuw is het plangebied dan ook aangeduid als broekgebied (Landesvermessungsamt Nordrhein-Westfalen, 1970; figuur 2). Dergelijke broekgebieden worden gekenmerkt door veel wateroverlast en waren in principe niet geschikt voor bewoning. Toch blijkt uit een recent milieukundig booronderzoek aangetoond dat het grondwater ten tijde van dat onderzoek pas op 1,8 m -Mv aanwezig was (De Maat & Van Eijk, 2010). Waarschijnlijk was het plangebied tijdens droge perioden wel bewoonbaar, maar had het tijdens regenachtige perioden te lijden van wateroverlast.

2.3 Archeologie

Uit de onmiddellijke omgeving van het plangebied zijn verscheidene waarnemingen bekend. Deze situeren zich voornamelijk ten zuiden van het plangebied, op de hogere en drogere delen van het landschap. Belangrijk voor het plangebied is de melding van de restanten van een Romeinse weg circa 140 m ten zuidoosten (ARCHIS-waarnemingsnummer 412864) en circa 650 m ten noordwesten van het plangebied (figuur 3: ARCHIS-waarnemingsnummer 55273 en ARCHIS-monumentnummer 15855). Circa 390 m ten noordwesten van het plangebied zijn meldingen bekend die toegeschreven worden aan een Romeins villacomplex (ARCHIS-waarnemingsnummers 412862 en 412910). Waarschijnlijk betreft het een administratieve plaatsing, omdat de woonomstandigheden hier te nat waren. Afgezien van melding 55273 is de informatie afkomstig uit het archief van het Museum het Domein.

Figuur 2. De globale ligging van het plangebied (rood) op de Tranchotkaart uit het begin van de 19e eeuw (Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1970).

2.4 Archeologische verwachting

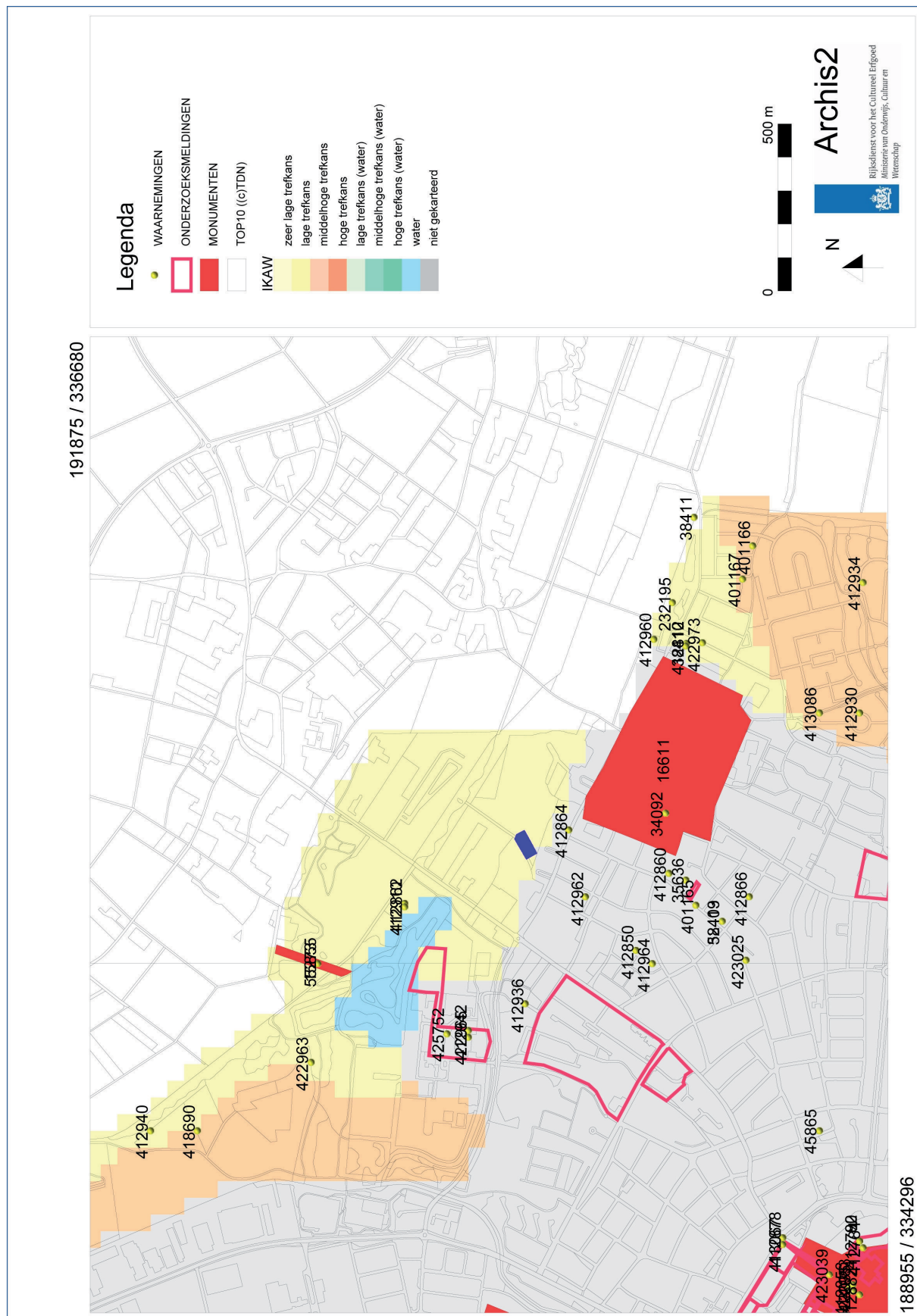
Voor de gemeente Sittard-Geleen is een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld (Verhoeven & Ellenkamp, 2010). Volgens deze kaart geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen in droge landschappen en een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen in natte landschappen.

Het plangebied ligt op de overgang van een droog naar een nat gebied; dit zijn gunstige omstandigheden voor zowel jager-verzamelaars als landbouwers. Uit een ruimtelijke analyse van kampe-
menten van jager-verzamelaars blijkt immers dat deze in vrijwel alle gevallen liggen op de overgang van zeer nat naar droog. Ook voor landbouwers was een dergelijke overgangsligging gunstig. De hogere, vruchtbare leemgronden waren geschikt als akker, de lagere gronden waren geschikt als weiland. Bovendien wordt niet uitgesloten dat zich een Romeinse weg in het plangebied bevindt. Indien de aangetroffen weg ten noordwesten van het plangebied wordt verbonden met de melding van de weg ten zuidoosten van het plangebied, loopt het traject door het plangebied.

Op basis van de archeologische verwachting werd aanbevolen om waarderend archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren (Hensen, 2011) met het doel de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten te bepalen teneinde de daadwerkelijke waarde van de vindplaats(en) vast te kunnen stellen.

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
 Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Figuur 3. De diverse vindplaatsen in de omgeving van het plangebied (blauw) geprojecteerd op de archeologische verwachting (bron: ARCHIS).

3 Doel van het onderzoek

Het waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2) met het doel te bepalen wat de aard, omvang, datering, kwaliteit en diepteligging van de mogelijk aanwezige archeologische grondsporen/resten is. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn bepalend voor de vraag hoe verder met deze archeologische waarden dient te worden omgegaan. Indien de vindplaatsen behoudenswaardig blijken te zijn, zal moeten worden beoordeeld of deze bij de inrichting van het terrein kunnen worden ingepast. Indien een dergelijke conserverende inrichting niet mogelijk is, dan komen de vindplaatsen mogelijk voor een opgraving in aanmerking.

Het voornaamste doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het (al dan niet) vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zicht tevens te richten op een aantal aanvullende aspecten ten aanzien van de archeologische grondsporen/resten. In het PvE (Hensen, 2011) zijn hiervoor specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienen te worden.

1. Hoe ziet de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het plangebied eruit en hoe verhoudt/verhouden de vindplaats(en) zich in deze?
2. Waaruit bestaan de archeologische resten die zijn aangetroffen?
3. Van welk(e) vindplaatstype(n) en welke datering(en) is er sprake?
4. Zijn er resten van de Romeinse weg aangetroffen? Zo ja: waaruit bestaan die resten? Zijn ze te vergelijken met de Romeinse weg ten noordwesten van het plangebied?
5. Wat zijn de horizontale en verticale begrenzingen, de ligging en de omvang van de vindplaats(en)?
6. Indien grondsporen zijn aangetroffen: op welk niveau zijn deze leesbaar?
7. In welke mate is het gebied verstoord?
8. Wat is de precieze situatie met betrekking tot de gaafheid en conservering van de archeologische vondsten en sporen?
9. Is er een ensemblewaarde met vindplaatsen binnen of uit de omgeving van het plangebied?
10. Is of zijn er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied?

4 Methoden

Aantal proefsleuven/proefputten en afmetingen (kaartbijlage 1)

In totaal is één zuidwest-noordoost georiënteerde proefsleuf met een lengte van circa 62 m en een breedte van circa 4,5 m aangelegd. De oppervlakte van de sleuf bedroeg circa 295 m².

Plaatsing van de proefsleuven

De proefsleuf is conform het PvE aangelegd; dat wil zeggen één zuidwest-noordoost georiënteerde sleuf van circa 60 bij 4 m.

Opgravingsvlakken en profielen

In eerste instantie is de volledige proefsleuf laagsgewijs verdiept tot in de top van de C-horizont (vlak 1). De diepte van dit vlak bedroeg circa 0,6 tot 0,9 m -Mv. Vervolgens is het vlak langs de noordelijke zijde, over een breedte van circa 2 m (133 m²), nog laagsgewijs verdiept tot circa 1 tot 1,8 m -Mv (vlak 2). Alle vlakken zijn getekend op schaal 1:50. Hierbij is gebruik gemaakt van een lokaal meetsysteem dat door een extern landmeetkundig bureau door middel van een GPS (grondslagpunten met Z-waarden) is uitgezet. Dit meetsysteem is ingemeten in het Rijksdriehoeksnet. De hoogte van de aangelegde vlakken is ingemeten ten opzichte van NAP. In eerste instantie zijn aan de uiteinden en in het midden van de put drie kijkgaten aangelegd. Na het aanleggen van het tweede vlak is het volledige noordwestelijke profiel gefotografeerd en gedocumenteerd. De sporen en bodemlagen zijn in een reeks genummerd.

Afwerking en behandeling van sporen en vondsten

De grondsporen zijn ingemeten en op de vlaktekening ingetekend. Vervolgens zijn enkele grondsporen gecoupeerd en in profiel getekend.

Bemonstering

Er is geen aanleiding gezien om van sporen en lagen monsters te nemen voor macrobotanisch onderzoek.

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is niet afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE is omschreven. Door de aanwezigheid van diverse stobben in het plangebied werd de put wel iets onregelmatiger aangelegd om verstoringen door het uittrekken van deze stobben zoveel mogelijk te vermijden.

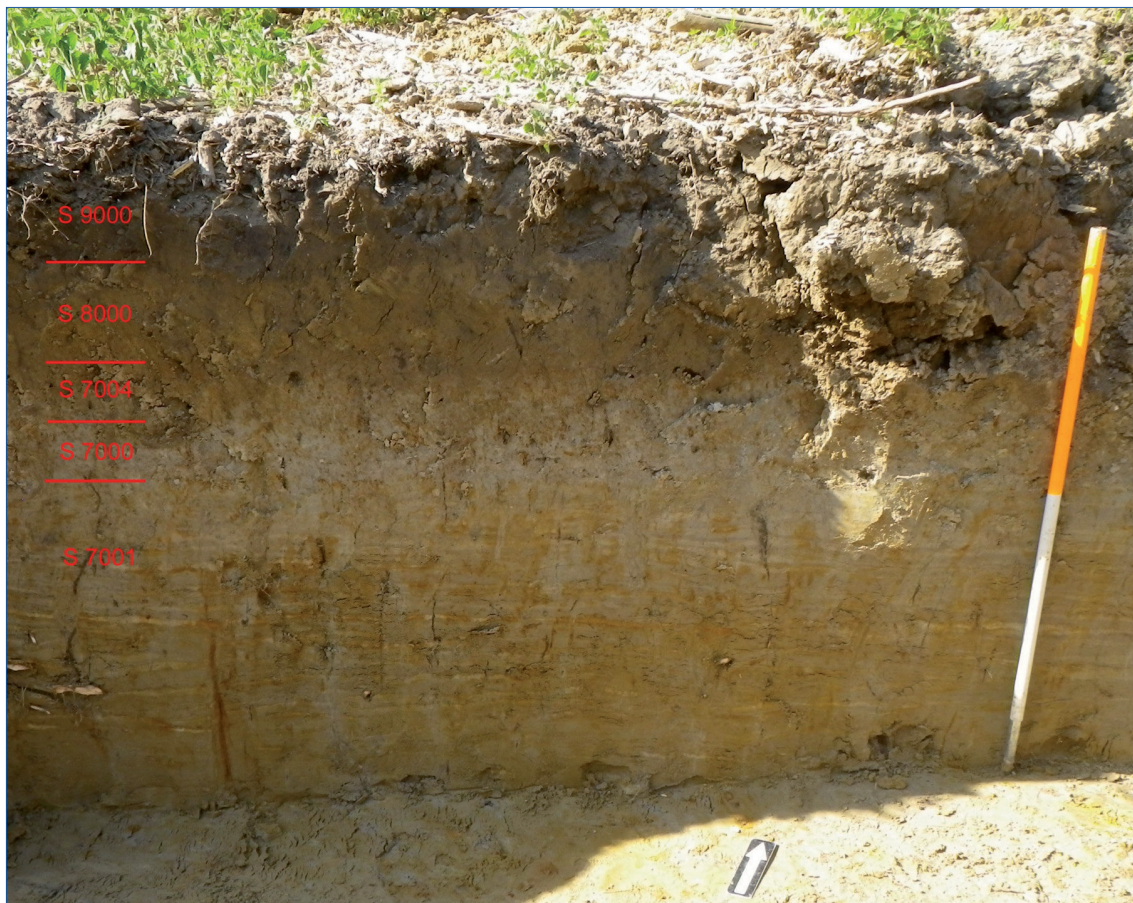
5 Resultaten

5.1 Fysisch-geografisch onderzoek

5.1.1 Beschrijving

De bodemopbouw kan aan de hand van het lengteprofiel worden beschreven (kaartbijlage 1). De bodemopbouw varieert. Globaal kan onderscheid gemaakt worden in drie profielen:

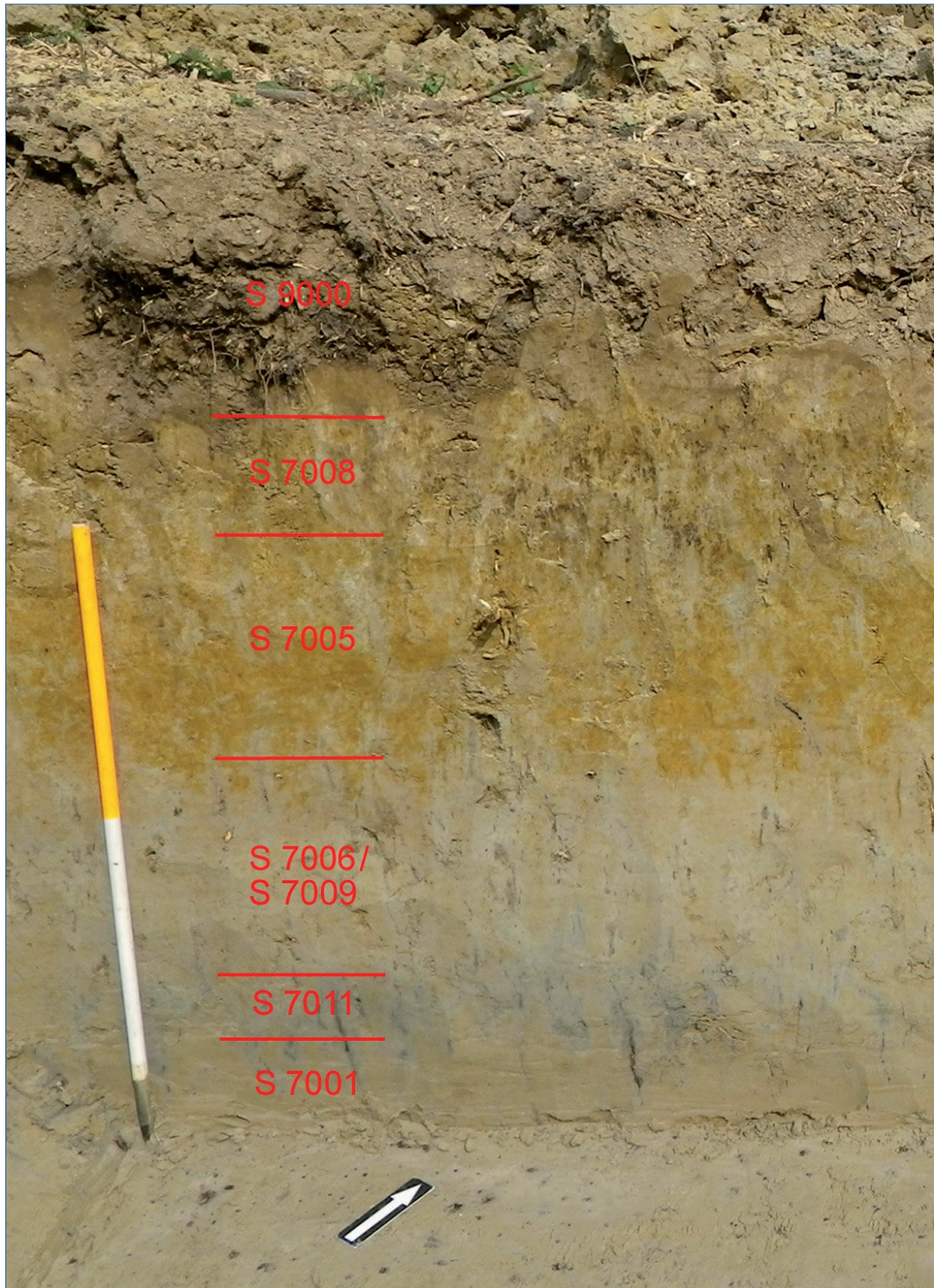
- In het zuidwestelijke deel van het plangebied (figuur 4) wordt de bodem gekenmerkt door een homogene, circa 50 cm dikke A-horizont gevormd in matig zandige leem. De bovenste 20 cm van de A-horizont is sterk humeus en homogeen (S 9000). Naar beneden toe is ze sterker gevlekt en minder humeus (S 8000). In dit gevlekte pakket bevinden zich diverse puinfragmenten. Onder de A-horizont bevindt zich de lichtgrijze C-horizont gevormd in sterk zandige leem (S 7004). Het profiel wordt naar beneden toe geleidelijk zandiger (S 7000) en wordt vanaf circa 75 cm -Mv gekenmerkt door diverse zandlagen (S 7001). Deze zandlagen getuigen van verspoelde afzettingen, waarschijnlijk van de daluitspoelingswaaier.

Figuur 4. Profielopname van het zuidwestelijke profiel.

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Figuur 5. Profielopname van het midden van put 1.

- In het centrale deel van de proefsleuf (figuur 5) ligt het maaiveld circa 40 cm hoger dan in het zuidwestelijke einde en circa 80 cm hoger dan in het noordoostelijke einde van de proefsleuf. Op deze 'kop' bevindt zich een circa 30 cm dikke humeuze bouwvoor gevormd in sterk zandige leem (S 9000). Onder de bouwvoor bevindt zich een bruine, sterk zandige kleilaag. De dikte van de kleilaag is quasi evenredig met de hoogte van het maaiveld. Dit wil zeggen dat de laag het dikst is op de 'kop', terwijl ze zowel in noordoostelijke en zuidwestelijke richting dunner wordt. Bovenin wordt de kleilaag gekenmerkt door ijzer- en mangaanvlekken (S 7008) en naar beneden toe alleen ijzervlekken (S 7005). De kleilaag is aan beginnende bodemvorming onderhevig en wordt geïnterpreteerd als een zwak ontwikkelde B-horizont. Plaatselijk is zelfs nog een uitlogingslaag (S 7010) boven deze horizont waarneembaar. Onder de kleilaag bevindt zich de lichtgrijze C-horizont gevormd in sterk zandige leem tot sterk lemig zand (S 7006/S 7009). Naar beneden toe komen in het profiel ook diverse zandlagen voor (S 7001). Opmerkelijk is dat in deze C-horizont, op de overgang naar het gelaagde profiel, een dunne lichtblauwgrijze laag voorkomt (S 7011). Deze laag is vermoedelijk te wijten aan de grens waar wortels in de grondwaterspiegel komen.
- Naar het noorden toe loopt het reliëf af. Oorspronkelijk was dit reliëf iets steiler dan tegenwoordig zichtbaar is. In het noordoostelijke deel van de proefsleuf is immers een ophogingslaag (S 9001) vastgesteld die het gebied iets heeft vervlakt (figuur 6). De ophogingslaag wordt gekenmerkt door veel puin en afval (o.a. plastic). Onder de ophogingslaag is de oude A-horizont (S 7012) nog duidelijk herkenbaar als een kleiige, moerige laag. Hieronder bevindt zich de lichtgrijze C-horizont (S 7009) die naar beneden toe gekenmerkt wordt door zandlagen (S 7001). Net als in het centrale deel van het plangebied is de lichtblauwgrijze laag op de overgang naar het gelaagde profiel aanwezig (S 7011).

5.1.2 Interpretatie

Het plangebied lijkt volledig opgebouwd te zijn uit verspoelde afzettingen (daluitspoelingswaaier). Het kan hier zowel om beekafzettingen als colluviale afzettingen gaan. In deze verspoelde afzettingen hebben zich voornamelijk poldervaaggronden gevormd (AC-profiel). Uit de grijze kleur van de C-horizont blijkt dat het voornamelijk om natte omstandigheden gaat. Ook het grondwater is tijdens het proefsleuvenonderzoek al op circa 1,6 m -Mv aangetroffen. Vanwege de iets drogere omstandigheden heeft op de centrale kop een lichte vorm van bodemvorming plaatsgevonden. De kleilaag wordt namelijk gekenmerkt door roest- en mangaanvlekken. Plaatselijk is bovenin de kleilaag nog een dunne uitspoelingshorizont herkenbaar.

In het profiel zijn nergens archeologische indicatoren aangetroffen die een indruk geven van de ouderdom van de verspoelde afzettingen (puinspikkels, cokespartikels, etc.). In combinatie met de beginnende bodemvorming wijst dit er mogelijk op dat de afzettingen al relatief oud zijn.

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Figuur 6. Profielopname van het noordelijke profiel.

5.2 Archeologie

5.2.1 Grondsporen

In de opgravingsvlakken is een aantal bodemverkleuringen waargenomen (kaartbijlage 1). In de meeste gevallen gaat het om natuurlijke bodemverkleuringen. Op enkele plaatsen zijn recente vergravingen aangetroffen, veroorzaakt door het uittrekken van boomstronken. Diverse stronken waren al eerder weggehaald (S 7777), anderen zijn echter tijdens het proefsleuvenonderzoek (S 9999) verwijderd. Verder zijn twee typen archeologische grondsporen waargenomen (twee greppels en één kuil).

Greppel 1

In het zuidelijke deel van de proefsleuf is een circa 1,75 m brede, west-oost georiënteerde greppel waargenomen. Het noordelijke deel van deze greppel heeft een donkergrijze humeuze vulling (vulling 1) waarin zich diverse fragmenten puin bevinden. Het zuidelijke deel van de greppel is iets minder humeus (vulling 2). Uit het dwarsprofiel blijkt dat de diverse vullingen ook een verschillende diepte hebben. De noordelijke, humeuze vulling heeft een komvormige doorsnede en een (restende) diepte van 30 cm. De zuidelijke, minder humeuze vulling heeft een diepte van circa 12 cm (figuur 7). Waarschijnlijk gaat het om een greppel waarvan het noordelijke deel in latere tijd nog eens uitgediept is. Op basis van de fragmenten baksteen gaat het om een greppel uit de Nieuwe tijd.

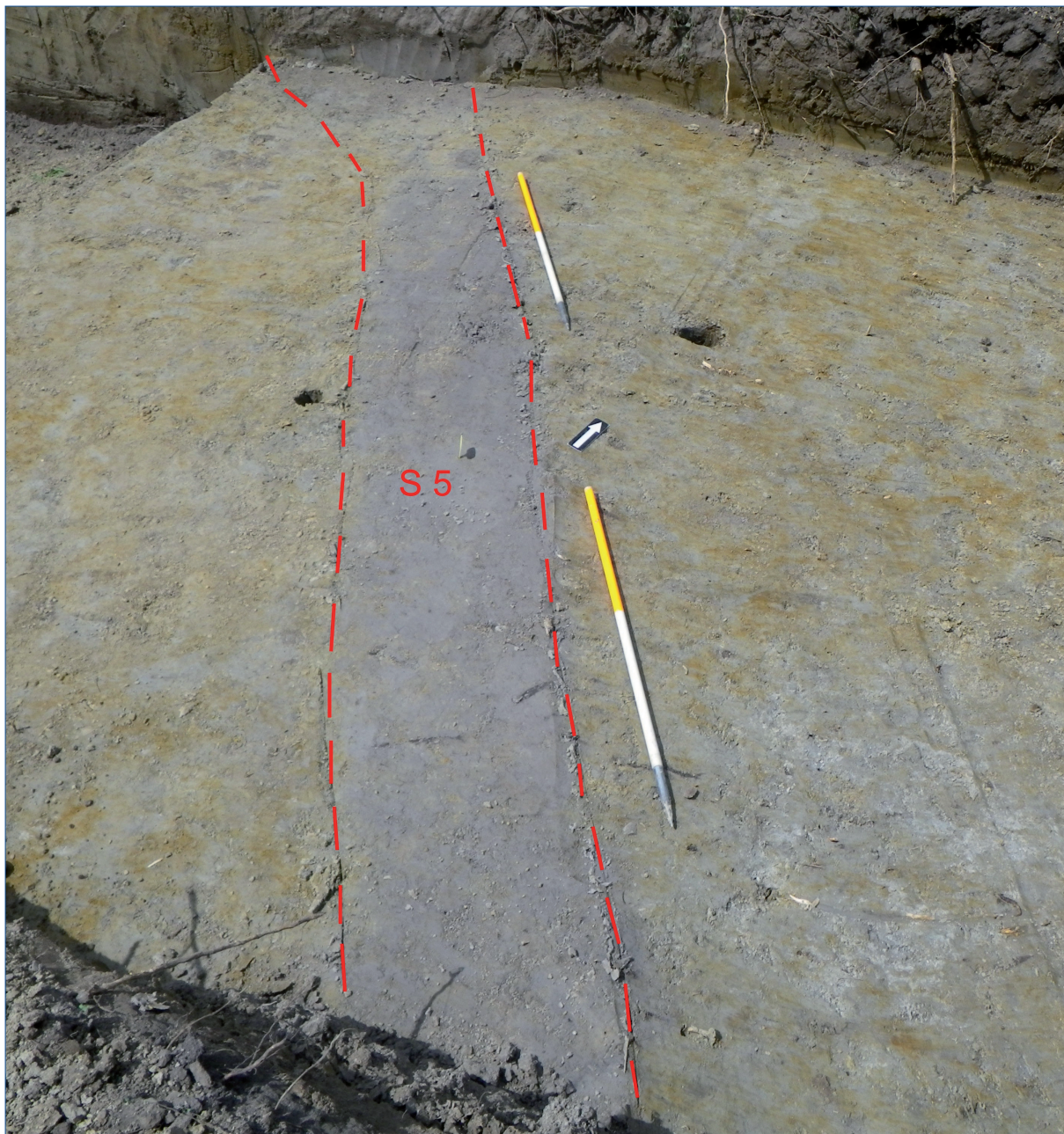
Figuur 7. Coupe van greppel 1. In de coupe zijn twee vullingen te onderscheiden.

Greppel 5

In het noordelijke deel van de proefsleuf is een noordwest-zuidoost georiënteerde greppel aangetroffen (figuur 8). Deze greppel met een grijze, zwak humeuze vulling heeft een komvormige doorsnede. Uit enkele puinfragmenten blijkt dat ook deze greppel uit de nieuwe tijd dateert.

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Figuur 8. Impressie van greppel 5.

Kuil 6

Tijdens het aanleggen van het zuidwestelijke kijkgat kwam langs de westelijke rand van de put een grijze verkleuring met diverse baksteenfragmenten tevoorschijn. Uit het profiel blijkt dat deze afvalkuil uit de Nieuwe tijd tot circa 75 cm -Mv liep. Er zijn twee vullingen te onderscheiden. Het zuidelijke deel van de kuil is matig humeus en donkergrijs gevlekt. Het noordelijke deel van de kuil is zwak humeus.

5.2.2 Vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in de humeuze bovengrond en met name het ophogingspakket in het noordelijke deel van de proefsleuf, enkele fragmenten aardewerk, keramisch bouwmetaal en stukken metaal aangetroffen. Verder zijn ook in de greppelvullingen fragmenten keramisch bouwmetaal aangetroffen. De aangetroffen vondsten zijn allen van subrecente oorsprong (20e eeuw), waardoor geen monsters zijn genomen.

5.3 Besluit

Uit de poldervaaggronden die in het plangebied zijn aangetroffen, blijkt dat het gebied relatief nat is. Dit wordt ook bevestigd door historische kaarten uit het begin van de 19e eeuw waarop te zien is dat het plangebied aan de rand van een nat broekgebied lag.

Het ontbreken van duidelijke archeologische bewoningssporen kan door de natte omstandigheden worden verklaard. De greppels die in het plangebied zijn mogelijk gegraven om het gebied te ontwateren.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek in plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard (gemeente Sittard-Geleen) is vastgesteld dat het plangebied eerder een nat gebied was dat niet geschikt was voor bewoning. Er zijn dan ook geen sporen van bewoningsactiviteiten in het plangebied aangetroffen. Ook voor de aanwezigheid van een eventuele Romeinse weg zijn geen aanwijzingen gevonden. Hieronder worden de overige conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie hoofdstuk 3) uit het PvE (Hensen, 2011).

1. *Hoe ziet de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het plangebied eruit en hoe verhoudt/verhouden de vindplaats(en) zich in deze?*

Het plangebied is opgebouwd uit verspoelde beekafzettingen of colluviale afzettingen. In deze afzettingen hebben zich poldervaaggronden gevormd.

2. *Waaruit bestaan de archeologische resten die zijn aangetroffen?*

Er zijn geen archeologische vindplaatsen aangetroffen. Wel zijn in het plangebied twee greppels aangetroffen uit de Nieuwe tijd. Verder is er bij het aanleggen van een kijkgat een kuil uit de Nieuwe tijd aangetroffen.

3. *Van welk(e) vindplaatstype(n) en welke datering(en) is er sprake?*

De greppels dateren uit de Nieuwe tijd en zijn vermoedelijk gegraven om het gebied te ontwateren. Ook de kuil dateert uit de Nieuwe tijd.

4. *Zijn er resten van de Romeinse weg aangetroffen? Zo ja: waaruit bestaan die resten? Zijn ze te vergelijken met de Romeinse weg ten noordwesten van het plangebied?*

Er zijn geen resten van een Romeinse weg aangetroffen. Hiervoor was het plangebied waarschijnlijk te nat.

5. *Wat zijn de horizontale en verticale begrenzingen, de ligging en de omvang van de vindplaats(en)?*

Er zijn geen archeologische vindplaatsen aangetroffen. De greppels uit de Nieuwe tijd bevinden zich aan weerszijden van het 'kopje'.

6. *Indien grondsporen zijn aangetroffen: op welk niveau zijn deze leesbaar?*

De aangetroffen grondsporen uit de Nieuwe tijd zijn leesbaar onder de humeuze bouwvoor.

RAAP-RAPPORT 2291

Plangebied Jan Steenstraat te Broeksittard, gemeente Sittard-Geleen
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek proefsleuven

7. *In welke mate is het gebied verstoord?*

In het plangebied zijn enkele verstoringen vastgesteld door het uittrekken van de boomstronken. Diverse van deze stronken waren weggehaald voor het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn echter ook nog stronken uitgethaald, voornamelijk van de grotere bomen die in het plangebied aanwezig waren.

8. *Wat is de precieze situatie met betrekking tot de gaafheid en conservering van de archeologische vondsten en sporen?*

De zuidelijke greppel uit de Nieuwe tijd is relatief goed geconserveerd. De noordelijke greppel is minder goed geconserveerd.

9. *Is er een ensemblewaarde met vindplaatsen binnen of uit de omgeving van het plangebied?*

Nee.

10. *Is of zijn er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied?*

Er is geen behoudenswaardige vindplaats aangetroffen.

De eindconclusie is dat er geen waardevolle archeologische resten zijn aangetroffen. Derhalve is de vindplaats niet behoudenswaardig.

6.2 Aanbevelingen

Het onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten in het onderzoeksgebied. Derhalve wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Op basis van de bevindingen van onderhavig onderzoek neemt de gemeente Sittard-Geleen een selectiebesluit.

Mochten er tijdens de bouwwerkzaamheden toch archeologische resten aangetroffen worden, dan is het conform de Monumentenwet uit 1988 (art. 53) verplicht om dit te melden aan de gemeente Sittard-Geleen.

Literatuur

Hensen, G., 2011. Programma van Eisen Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) met optie doorstart naar opgraving Jan Steenstraat te Sittard; Gemeente Sittard-Geleen. *RAAP-PvE 921*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Landesvermessungsamt Nordrhein-Westfalen, 1970. *Kartenaufnahme der Rheinlande durch Tranchot und Von Müffling 1803-1820. Kaartblad 64:Sittard, schaal 1:25.000*. Landesvermessungsamt Nordrhein-Westfalen, Bonn.

Maat, J.C.D. de & M.M. van Eijk, 2010. In-situ partijkeuring, grondwateronderzoek en bodem-beschrijving buffer Jan Steenstraat te Sittard. *Geonius Milieu rapport MA-100289, versie R1*. Schinnen.

Staring Centrum/RGD, 1989. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. (Toelichting op) kaartblad 59 Genk, 60 Sittard, 61 Maastricht, 62 Heerlen*. Stichting voor Bodemkartering/ Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

Stiboka, 1970. *Toelichting op de bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bladen 59 Peer en 60 West en Oost Sittard*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Verhoeven, M.P.F. & G.R. Ellenkamp, 2010. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvies-kaart voor de gemeente Sittard-Geleen. *RAAP-rapport 2144*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

colluvium

Tijdens het Holoceen van de hellingen geërodeerde en in de dalen afgezette lössleem.

dekzand

Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).

leem

Grondsoort die wordt gekenmerkt door een hoog siltgehalte (bodemdeeltjes tussen 0,002 en 0,05 mm).

löss

Eolisch (= wind-) afzetting van zeer fijnkorrelig materiaal waarvan het overgrote deel van de korrels (60-85%) kleiner is dan 63 µm.

silt

Gronddeeltjes ter grootte van 2 tot 50 µm.

vaaggronden

Minerale gronden zonder duidelijke podzol-B-horizont, zonder briklaag en zonder minerale eerdlaag.

Overzicht van figuren, tabellen en (losse kaart-)bijlagen

Figuur 1. De ligging van het onderzoeksgebied (noordelijke deel: gearceerd; zuidelijke deel: ster); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. De globale ligging van het plangebied (rood) op de Tranchotkaart uit het begin van de 19e eeuw (Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1970).

Figuur 3. De diverse vindplaatsen in de omgeving van het plangebied (blauw) geprojecteerd op de archeologische verwachting (bron: ARCHIS).

Figuur 4. Profielopname van het zuidwestelijke profiel.

Figuur 5. Profielopname van het midden van put 1.

Figuur 6. Profielopname van het noordelijke profiel.

Figuur 7. Coupe van greppel 1. In de coupe zijn twee vullingen te onderscheiden.

Figuur 8. Impressie van greppel 5.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Sporenlijst.

Kaartbijlage 1. Resultaten proefsleuvenonderzoek.

Bijlage 1: Sporenlijst

spoor	put	profiel	vorm	interpretatie	vulling	textuur	bijmenging	kleur	gevlakt	Fe//Mn	puin	opmerkingen
1	1	0	lin	greppel	0	Kz3	h1	YU	-	FE1	1	-
1	1	0	lin	greppel	1	Kz2	-	LUY	-	FE1	0	-
2	1	0	rond	natuurlijke verkleuring	0	Kz1	h1	DY	-	FE2	0	-
3	1	0	ovaal	natuurlijke verkleuring	0	Kz1	h1	DY	-	FE2	0	-
4	1	0	onr	natuurlijke verkleuring	0	Kz1	h1	DY	-	FE2	0	-
5	1	0	lin	Greppel	0	Lz1	-	Y	-	FE1	0	-
5	1	0	lin	Greppel	1	Lz1	-	LY	-	FE1	0	uitloping
6	1	114	NVT	Kuil	0	Lz1	h2	Y	DY	FE1	0	in profiel
6	1	114	NVT	Kuil	1	Lz1	h1	Y	-	FE1	0	-
7000	1	0	NVT	C-hor	0	Lz2	h1	LY	-	FE2	0	MEER ROEST DAN 7001
7001	1	0	NVT	C-hor	0	Zs3	h1	LY	-	FE1	0	veel zandlaagjes
7002	1	114	NVT	natuurlijke verkleuring	0	Lz2	-	LUY	DY	FE1	0	-
7003	1	114	NVT	natuurlijke laag	0	Lz1	-	YU	-	FE2	0	-
7004	1	114	NVT	natuurlijke laag	0	Lz2	-	LUY	-	FE2	0	-
7005	1	114	NVT	B-hor	0	Kz3	-	LUY	LY	FE2	0	-
7006	1	114	NVT	C-hor	0	Zs3	-	LY	-	FE1	0	-
7007	1	114	NVT	AB-hor	0	Lz1	h1	YU	-	FE1	0	-
7008	1	114	NVT	B-hor	0	Kz3	-	DU	LY	FM2	0	beginnende Bt?
7009	1	114	NVT	C-hor	0	Lz2	h1	LUY	-	FE1	0	zeer zwak humeus, wrsch idem als S 7006
7009	1	114	NVT	C-hor	1	Lz2	h1	LUY	-	FE2	0	-
7009	1	114	NVT	C-hor	2	Lz2	h1	LUY	DY	FE2	0	-
7010	1	114	NVT	natuurlijke laag	0	Lz1	-	LUY	-	FM1	0	uitloingslaag?
7011	1	114	NVT	C-hor	0	Lz2	h1	AY	LUY	FE1	0	humusvlekken; wschl wortels in grondwater
7012	1	114	NVT	begraven A	0	Kz3	h3	Z	-	FE1	0	beetje moerig
7013	1	114	NVT	AB-hor	0	Lz1	h1	UY	-	FE2	0	-
7777	1	114	NVT	uitgetrokken boomstronk	0	Lz2	-	DU	Y	FE1	0	-
8000	1	114	NVT	A-hor	0	Lz1	h1	UY	E,Y	-	2	vermengd
8888	1	0	NVT	recente verstering	0	Lz2	-	DU	LE	FE1	0	-
9000	1	114	NVT	Bouwvoor	0	Lz2	h3	DUY	-	-	3	-
9001	1	114	NVT	ophoging	0	Lz1	h2	DUY	-	-	2	plastic
9999	1	114	NVT	uittrekken boomstronk	0	Lz2	-	DUY	-	-	0	-